

Jyrki Korkeila

Päätoimittaja

Maailma on nykyään akronyymin luvattu planeetta. Jokainen niistä näyttää viattomalta, mutta voi viitata johonkin uuteen edistysaskeleeseen tai uhkaavaan ja pahimmissa peoissa katastrofaaliseen kehitykseen. Ymmärtääkseen kirjainyhdistelmiä ja niiden ryvästyksiä, joutuu lukemaan paksuja muistioita, sopimuksia ja kommuniqueoita tai luottamaan jonkun toisen muodostamaan käsitykseen kyvyttömänä suhtautumaan itse siihen kriittisesti paremman tiedon puuttuessa. Tekstin sujuva lukeminen edellyttää jo lähtökohtaisesti lukuisten lyhenteiden käsitteellistä ymmärtämistä ja mielessä pitämisen kykyä. Valtaosin teksteillä on historiallinen tausta, joka pitäisi hallita yhden akronyymin ymmärtämiseksi. Maallikolle tilanne on sama kuin yrittäisi hypätä laituria ohittavan junan kyytiin.

Yksi huomattavan kuuma peruna on Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Sopimuksen on esitetty nakertavan yhteiskuntien demokraattista päätöksentekoa ja antavan liiaksi valtaa ylikansallisille yrityksille. TTIP:n taustalla on tavoite vapauttaa kaupankäyntiä EU:n ja Yhdysvaltojen kesken. Angela Merkel ehdotti World Trade Organizationin (WTO) Dohan kierroksen epäonnistuttua Transatlanttisen vapaakauppa-alueen (TAFTA, kuten EFTA ja NAFTA) perustamista, johon

Akronyymien luvattu planeetta

TTIP-neuvottelut tähtäävät (1). TTIP-neuvottelujen kriittisimpänä kohtana on ISDS-menettely (Investor-state dispute settlement), jonka sallimissa rajoissa ulkomainen yritys voisi haastaa oikeuteen maan, johon se on tehnyt sijoituksen, jos yrityksen voiton saaminen olisi estynyt vaikkapa ympäristöpolitiikan vuoksi. Tällä hetkellä EU:n aloitteesta ISDS:n sijaan neuvotellaan uudesta oikeusistuimesta (ICS). Lukija saa jo näiden lyhenteiden perusteella käsitystä siitä, minkälainen viidakko maailmankaupan sopimusten neuvottelutilanne on. Mutta tässä ei ole vielä kaikki, sillä neuvotteluihin on ilmaantunut myös palveluista käytävä TiSA neuvottelu (Trade in Services Agreement).

Palvelujen kilpailun vapauttamisesta käytävissä sopimusneuvotteluissa on EU:n lisäksi mukana 22 muuta maata. Sopimus kattanee pankkisektorin lisäksi myös terveydenhuollon palvelut. Helmikuussa 2015 Geneven neuvotteluista vuodettu asiakirja käsitteli mittavaa kansallisten terveydenhuollon palvelujen myllertämistä vapaata kilpailua varten (2,3). Asiakirjan mukaan terveydenhuollon globalisoinnissa on massiivista kasvupotentiaalia.

Neuvottelujen salaperäisyys herättää ymmärrettävästi hämmennystä ja pelkoja siitä, että terveydenhuollon palvelut, niiden rahoitus ja suunnittelu karkaavat kokonaan ulkomaille, joko muitten maitten kansallisiin palveluihin tai yksityisiin yrityksiin. Neuvottelusalaisuuden vuoksi on hyvin vaikea arvioida, miten realistisia uhkakuvia tai mahdollisuuksia sopimukseen liittyy.

TiSAn puitteissa terveydenhuollon palvelujen kilpailutus vastannee osin EU:n nykyään sallimaa mahdollisuutta. Hoitoa voi saada muussa Unionin maassa, jos hoidon kustannukset vastaavat oman maan tasoa. On todennäköistä, että sopimus tulisi sallimaan huomattavasti enemmän pääoman liikkuvuutta. Potilaiden liikkuvuus johtaisi myös työvoiman liikkuvuuteen, koska palkka on parempi siellä, minne potilaat päätyvät. Sopimuksen myötä huippuosaamisesta tulisi siten vientiartikkeli. Työvoiman liikkuvuuden myötä koulutus alkaisi liikkua ja muodostua kilpailuartikkeliksi. Mutta saisiko kilpailu aikaan laatua sinne, missä se on jo lähtökohtaisesti heikompi joko osaamisen tai työvoiman puutteen vuoksi?

Suomen sote-uudistuksessa poliittinen kyvyttömyys päätöksentekoon on saavuttanut liki intergalaktisia mittasuhteita. Kilpailu tulee kohtelemaan kaltoin maita, joissa jonottaminen on läpikäytävä käytäntö. Kotimainen akronyympallottelu voisi ottaa esimerkkiä muista maista, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiot ovat toimivampia. Kilpailun paras hedelmä on kuitenkin mallin ottaminen, toisten ideoitten ottaminen omaan käyttöön.

1. Wikipedia: Transatlantic Trade and Investment Partnership ja Trade in Services Agreement. https://en.wikipedia.org/wiki/Transatlantic_Trade_and_Investment_Partnership [päivitetty 25.2.2016]
2. Sydney Morning Herald 5.2.2015. www.smh.com.au/national/health/medical-tourism-plan-revealed-australia-leads-top-secret-push-for-globalisation-of-healthcare-20150204-13648w
3. Associated Whistleblowing Press: <https://data.awp.is/filtrala/2014/12/17/19.html>